

RAZVOJ EKONOMSKE MISLI

EKONOMSKI FAKULTET PODGORICA
dr JOVAN ĐURAŠKOVIĆ

KEJNZIJANIZAM (XX vijek)

KEJNZIJANIZAM – John Maynard KEYNES

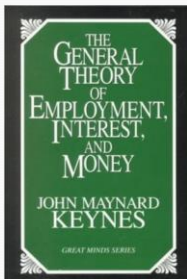
John Maynard KEYNES
(1883-1946)

- Rođen je 1883. godine u Kembridžu
- Intelektualna radoznalost i svestrano obrazovanje
- Student Alfreda Maršala
- Državni službenik i profesor na King's College-u Univerziteta Kembridž

Važniji radovi:

- Ekonomске posljedice mira* (1919)
- Traktat o monetarnoj reformi* (1923)
- Ekonomске posljedice g-dina Čerčila* (1925)
- Kraj lesefera* (1926)
- Rasprava o novcu* (1929)

KEJNZIJANIZAM – John Maynard KEYNES

(1936)

- Kapitalno djelo *Opšta teorija zaposlenosti, kamate i novca* predstavlja jednu od najbitnijih knjiga u istoriji ekonomije

Kejnz u pismu G.B.Show-u (1935): „*Da biste shvatili moje raspoloženje, morate znati kako vjerujem da pišem knjigu o ekonomskoj teoriji koja će uveliko promijeniti, ne pretpostavljam smjesta, ali tokom idućih deset godina, način na koji svijet razmišlja o ekonomskim problemima.*“

KEJNZIJANIZAM – John Maynard KEYNES

- Kejnz pokušao da ukaže na „treći put“, kritikujući *laissez faire kapitalizam* i *socijalizam*
- Odbacivanje Sejovog zakona tržišta i **uvođenje koncepta NEVOLJNE NEZAPOSLENOSTI**
- Umjesto klasičarske pretpostavke o fleksibilnosti cijena, Kejnz ukazuje na **rigidnost cijena**
- Ekonomija se prilagođava eksternim šokovima varijacijama autputa, ne varijacijama cijena!!!

KEJNZIJANIZAM – John Maynard KEYNES

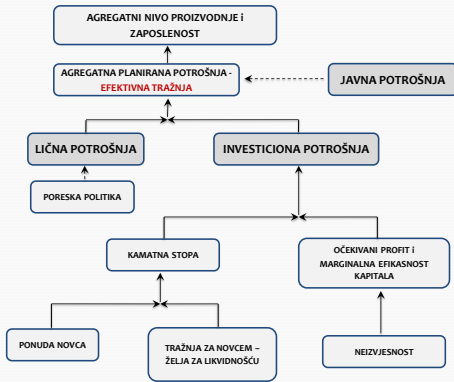
Krucijalno mjesto u Kejnzojvoj analizi zauzima

KEJNZIJANIZAM – John Maynard KEYNES

POTROŠNJA	INVESTICIJE
<p>1. DOHODAK</p> <p>Dohodak = Potrošnja + Štednja</p> <p>2. SKLONOST POTROŠNJI</p> <ul style="list-style-type: none"> Objektivni faktori: promjena realnog dohotka, promjene u fiskalnoj politici, promjene očekivanja itd. Subjektivni faktori: akumuliranje rezervi, želja za ulaganjem novca, odbojnost prema potrošnji itd. 	<p>1. KAMATNA STOPA</p> <ul style="list-style-type: none"> Sklonost likvidnosti Količina novca <p>2. MARGINALNA EFIKASNOST KAPITALA tj. očekivani profit</p> <p>Procijenjeni prinos još jedne jedinice kapitala i troškova njene proizvodnje</p> <p>Važnost OČEKIVANJA</p> <p>NEIZVJESNOST kao smetnja</p>

KEJNZIJANSKO DETERMINISANJE PROIZVODNJE I ZAPOSLENOSTI

KEJNZIJANSKI model zatvorene privrede

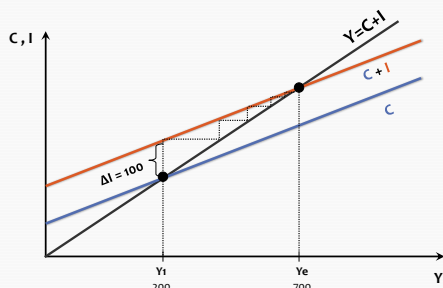
$$AS = AD = C + I + G$$

$C = f(Y_d)$ $Y_d = Y - T + TR$ $C = \alpha + \beta Y_d$ $0 < \beta < 1$	$I = f(r, Y)$ $Mult. = \frac{\Delta Y}{\Delta I} = \frac{1}{1 - \beta}$	$G = T; G < T; G > T$ $T = T_a + tY$ $\frac{1}{1 - \beta} > \frac{1}{1 - \beta + \beta t}$
---	--	--

U Kejnsovom modelu - **investicije** su osnovni pokretač privrednog razvoja

Krucijalni doprinos kejnzijanske ekonomije je investicioni multiplikator – mjera koja pokazuje za koliko se povećava dohodak sa povećanjem nivoa investicija

KEJNZIJANSKI MULTIPLIKATOR

KEJNZIJANIZAM – John Maynard KEYNES

- Princip **multiplikatora** vezuje se za obim investicija, a princip **akceleratora** za dinamiku realizacije

- Kakav je odnos *štednje i investicija*?

$$Y = C + I \quad (Y \text{ je dohodak, } S \text{ je štednja})$$

$$S = Y - C$$

$$S = I$$

- **Ex post** jednakost između štednje i investicija
- **Paradoks štedljivosti** – u slučaju pune zaposlenosti štednja poželjna, a u slučaju depresije i nedovoljne zaposlenosti štednja je štetna!

NEOKEJNZIJANIZAM – ortodokсни pristup

Paul SAMUELSON

John HICKS

James TOBIN

Robert SOLOW

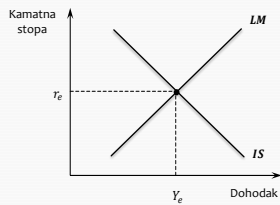
Franco MODIGLIANI

William PHILLIPS

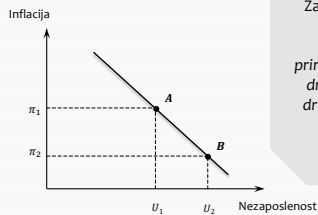
NEOKEJNZIJANIZAM – ortodokсни pristup

- **Hikov IS-LM model** predstavlja makroekonomski okvir kejnzijske teorije (kratak rok)

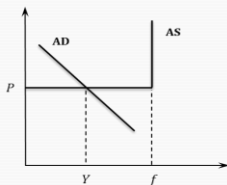
NEOKEJNZIJANIZAM – ortodokсни pristup

- **Filipsova kriva** kao analitički instrument kejnzijske teorije (kratak rok)

Zakon (neokejnzijanca) **Artura OKUNA** (1962): „Ukoliko je nezaposlenost za 1% iznad prirodne stope nezaposlenosti, jaz društvenog proizvoda (manjak društvenog proizvoda u odnosu na onaj na nivou pune zaposlenosti) iznosi 2,5%.“

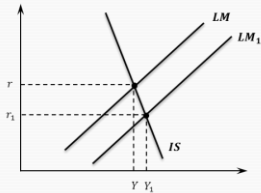
KEJNZIJANSKO OBJAŠNJENJE KRIZE

- Ravnoteža moguća na nivou ispod pune zaposlenosti
- Kejnzijska **AS kriva savršeno elastična** (horizontalna) zbog rigidnosti cijena prema dolje

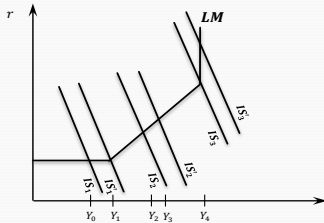
KEJNZIJANSKO OBJAŠNENJE KRIZE

- Monetarna politika nemoćna u krizi
- **Kamatna stopa** je osnovni instrument, ali njeno smanjenje nije dovoljno (*zamka likvidnosti*)

KEJNZIJANSKO OBJAŠNENJE KRIZE

- Primarna je fiskalna politika
- Povećanje javne potrošnje i smanjenje poreza u krizi

KEJNZIJANSKA EKONOMSKA POLITIKA

- **Kratkoročna ekonomska politika** – „fino podešavanje“
- **DISKRECIJONA politika** (*aggregate demand management*)
- **Ekspanzivna fiskalna politika** – u uslovima recesije – povećanje javne potrošnje i smanjenje poreza
- **Ekspanzivna monetarna politika** – u uslovima recesije – smanjenje kamatne stope
- **Primarni cilj** – smanjenje nezaposlenosti

KEJNZIJANIZAM – John Maynard KEYNES

Kejnzov institucionalni okvir globalnog upravljanja (1944)

CILJ	INSTRUMENT	ODGOVORNA INSTITUCIJA
PUNA ZAPOSLENOST	Upravljanje tražnjom (uglavnom fiskalnim mjerama)	NACIONALNE VLADE
PRILAGODAVANJE PLATNOG BILANSA	Fiksni ali podesivi devizni kursevi	MEĐUNARODNI MONETARNI FOND
PODSTICANJE MEĐUNARODNE TRGOVINE	Smanjenje uvoznih barijera	MEĐUNARODNA TRGOVINSKA ORGANIZACIJA
EKONOMSKI RAZVOJ	Zvanično međunarodno kreditiranje	SVJETSKA BANKA

KEJNZIJANSKA REVOLUCIJA U PRAKSI

The White Paper of Employment Policy, UK (1944)

„Vlada prihvata, kao jedan od svojih primarnih ciljeva i odgovornosti, održavanje visokog i stabilnog nivoa zaposlenosti nakon rata.“

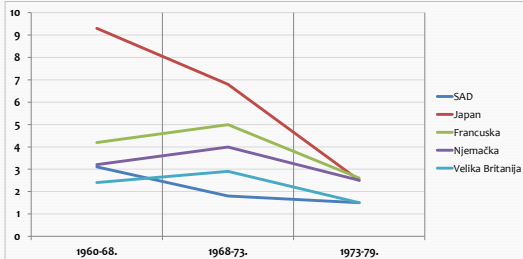
The Employment Act, USA (1946)

Odgovornost Federalne vlade u „postizanju maksimalne zaposlenosti, proizvodnje i kupovne moći.“

SUMNJA U KEJNZIJANSKU DOKTRINU

Kraj *Zlatnog doba* (1950-1973) i sumnja u kejnzijski koncept

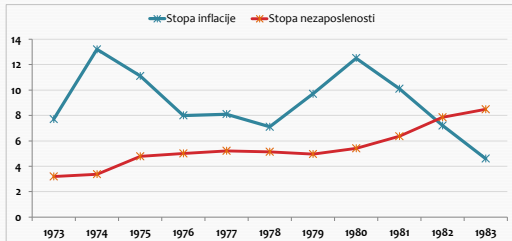
Godišnja stopa rasta BDP-a per capita (1960-1979)

SUMNJA U KEJNZIJANSKU DOKTRINU

Pojava **stagflacije** – nedjelotvornost Filipsove krive

Stope inflacije i nezaposlenosti u privredama G7 (1973-1983)

TEME	KEJNZIJANIZAM
EKONOMSKA FILOZOFIJA	INTERVENCIJANIZAM <i>Diskreciona politika</i>
TRŽIŠTE/RAVNOTEŽA	NESTABILNO – potrebna ekonomska politika
TRŽIŠTE RADA	RIGIDNE nadnice
NOVAC	NE-NEUTRALAN
NEZAPOSLENOST	NEVOLJNA NEZAPOSLENOST (primarni makroekonomski problem)
INFLACIJA	NIJE ČISTO MONETARNI FENOMEN (sekundarnog značaja)
FISKALNA POLITIKA	AKTIVNA I PRIMARNA
MONETARNA POLITIKA	DRUGORAZREDNA (ključni instrument je kamatna stopa)
FILIPSOVA KRIVA	Originalna - OPADAJUĆA
KRIVA AGREGATNE PONUDE	HORIZONTALNA/RASTUĆA
VREMENSKI HORIZONT	KRATAK ROK

LITERATURA

Glišević, N., *Razvoj i osnove savremene ekonomske misli*,
Ekonomski fakultet Podgorica, 2004.

1. Kejnzova makroekonomska misao (309-328)
2. Savremeno postkejnzijanstvo (364-377; 394-401)

HVALA NA PAŽNJI

Kabinet: 309
E-mail: jocodj@gmail.com
